

կու ստուգիչներից բարեկրօն քահանայ Եղիշէ Տէր Սահակեանցից և օրիորդ Արաց Խիւսնուհի Եկատարինէ Թարխանօվից, որոնք յանձնառու եղան ձրիապէս դաստիարակութիւն կատարել և մեծ աշխատութեամբ էլ շարունակեցին մինչ քրհրապարակական հարցաքննութիւն: Ապա երբ ոմանք ի բարեմիտ անձանց տնօան ինամակալաց աշխատանքը, աշակերտութեանց յառաջընթացութիւնը և դպրոցի սպայառութիւնը, այն ժամանակը շատերը բարեբար գրուեցան և իւրեանց յօժար կամօք դրամական օգնութիւն տուին, որոնց համար օրիորդական ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը պարտ կհամարէ իւր վերայ նախ յայտնել նոցա հրապարակաւ շնորհակալութիւն և ապա համաձայն նորին կանոնադրութեան 14 յօդուածոյն առաջի Հայ հասարակութեան Գօրոյ ցուցանել զհաշիւս մօտից և ծախուց յիշատակաւ Մարիամեան Գարոցի՝ հրատարակելով նաև զանուանս բարերարաց և բարեարարութեանց նորին միջոցաւ միով Հայ լրագրաւ սկսեալ ի 14 է Հոկտեմբերի 1870 ամի ցմինն Յունվարի ներկայ 1872 ամի:

Բարեբարներ և Բարեբարուհիք:

Գօրոյ բնակիչ Թիֆլիսեցի Գրիգոր Աղամանց	60
Խեթուքեցի Գիրէի Կորեանց	20
Գօրոյ քաղաքացի Աղէքսանդր Աւաբարեանց	10
„ Սուլիան Ամբարեանց	5
„ Արի Բարբարէ Ամբարեանց	5
„ Յովսէփ Կոնդարեանց	4
„ Կոնոն Բարամեանց	4
„ Գրիգոր Օրբոմճեղեանց	4
„ Արի Աննայ Մամիսեանց	4
„ Ջաքարիա ընդաւանց	4
„ Յովհաննէս Մուրաբեանց	4
„ Սէէէ Ջազուհեանց	6
„ Արի Թամար Գուրգենեանց	10
„ Սոփիայ Խուրդաղեանց	4
„ Մակրինէ Խուրդաղեանց	4
„ Աննայ Տէր Ստեփանեանց	5
„ Արի Նատալիա Բարախեանց	4
„ Գալր Յովհաննէս Ասատուրեանց	8
„ Լիզա Օրբոմճեղեանց	4
„ Լաւրայ Ամիրխանեանց	4
„ Մարէիս Մղերեանց	4
„ Գաբրիէլ Զուրեանց	4
„ Յակոբ Ջազուհեանց	8
„ Յովսէփ Գալստեանց	4
Թիֆլիսու բնակ Շաշինկայ Ալիսանեանց	10
Կապիտան Միքայէլ Սահակեանց	50

Գօրոյ քաղաքացիք Գրիգոր Գէորգ և Սարգիս Դաւթեանք ի յիշատակ հանգուցեալ մօրն Բաղիայի ընծայեցին 100

Նօայի Ամիրաղեանց ի յիշատակ հանգուցեալ եղբօր խրոյ նիկողայոսի 50
Յակոբ Բարախեանց կտակեց 10
Սեփիական գումար հոգաբարձուաց ի պէտս վերանորոգութեան ուսումնարանի ի պահպանութիւն միոյ վերակացուհւոյ փայտի ջրի դրեանց և այլ ուսանելի պարագայից, որք համաձայն Գարոցական կանոնադրութեան արուեստաւ աշակերտութեանց յառաջին ամի ձրիապէս 176 37

Ընդհանուր գումար ըրոր եկամտից ապառիկներով հանդերձ (*) 589 37
Եւս. Այս թուականներում վերոյիշատակեալ պարագայից համար մանր ծախսերով եղած է 419 12
Ծախար մուտքից հանելով մնում է 170 25

Իսկ եթէ այս մնացորդից ևս հանելք ապառիկներն առ ներկայ ամի 1872 ին մնում է պատրաստի դրամ 25

Ի վերջոյ այսու ամենայնիւ Հոգաբարձութիւնը դարձեալ պարտ կհամարէ իւր վերայ և արժան կըղատի յիշել նա և այստեղ ի թիւս բարեբարաց Եղիշէ քահանայի Տէր Սահակեանցի ջանքը ու աշխատանքը, որ ի սէր ազգի և ի լուսաւորութիւն Հայ օրիորդաց համաքաղաքացեանց իւրոց ի բացմանէ Գարոցի ցարդ ձրիապէս ուսուցանում և կրօնը և Հայոց լեզուն, որի աշխատանքը և ձիգն երևում է մատաղերամ օրիորդաց վրայ, միշտ և հանապաղ գտնում է սա ուսումնարանում, զաստիարակում է բարի վարքով և գովանի ուսումով, որով այսպիսի բարի նախանձելի օրինակով և անձնամուխրութեամբ պարտաւորացնում է Հոգաբարձութեանը և միանգամայն ըրոր Հայ հասարակութեան Գօրոյ:

ՊԼՏՆԵՐ ԱՂԲԱՏԱՅ,

Աղքատաց խնուն բարձրութիւնն փողոցներումն երթեկեկների անցքն կարգիլն, և իբրեւ աւագակ եթէ միոյն հանգիպին անկարելի է որ առանց քսակն պարպելու բաց թողնեն, ոչ բռնութեամբ ուժոյ, այլ թախանձանօք իսկ հացին դալով զրեթէ բռնութեամբ փան դի փողոցէն գնած հացերն երբ տունն տանելու կսկսին, բազմիցս համարձակապէս աղքատներէն կյալիշտակիլն, իսկ զիւղերէն բռնով բերած հացերն մին հանդէս կներկայացնեն տնտնողներին. բանդի զեռ հացն

(*) Ապառիկք, Դաւթեանց վերայ 100 ա. Ամիրաղեանցի 50 ա. այլի Թաւալ—գուրգենեանցի 10 ա. և Երաբարեանցի վերայ 10 ա.

ձիէն չիջած բեռնատեւան կամօք յափշտակութեան առթիւ, սովալուէնքն կփուծան յափշտակել և ձին իւր բեռէն ազատել . եթէ տէրն անգոր ոմն է կմարագարգեն և օրհնաբանելով կրմեկնին, բայց երբ գորաւոր ոմն է, ի մխիթարութիւն տրտմութեան սրտին զոման ձերբակալ առնելով՝ կգանակոծէ. այլ նորա Յակօք Մծրնայ Հայրապետին առաջին անկեալ սուտ մեռելոց գիրքը կբռնեն, և խեղճ հացատէրն իւր անձն բանտի մատնելու երկեղուսարտափած, կստիպուի ետ կենալ: Գանք այժմ աղքատաց գիշերային հանգէսն տեսնելու. ցորենին մասնաւորապէս երկիւղ կրելով իւրեանց սրիկայ մոյկերօն՝ եղբայրներին՝ գիշերն աւելի սրտաշարժ առնելու իւրեանց տեսարանն և խնդիրքը աւելի զթաշարժ, լայական մանկունքներ հետնեն և առած, ձեռքով դռներն կբաղկեն, իսկ ողբալի ձայնիւ տանուտեւան զբլուծիւնն և ողորմութիւնն կշարժեն:

Թէպէտ՝ ինչպէս ասացինք՝ իրօք աղքատք բազմութիւն են քաղաքիս մէջ, բայց սուտ աղքատաց թիւն ևս գուրկ չէ նորանցից, ինչպէս որ պիտի տեսնենք. վասն զի մին աղքատ՝ որ կարող է իւր օրական պարէնն հօգայ, զիմելով առ նախարարն օտարականաց քաղաքիս՝ (Նայիր վարայն) կսկսէ թախանձանօք խնդրել նորա ողորմութիւնն, ինքեան ապացոյց ունելով իւր մերկութիւնն, որոյ թշուառութեանն ի գութ շարժելով նորա մարդասիրութիւնն՝ իւրեան ներկայացնել կհրամայէ, որոյ ցնցոտիքը մերկացնելով նորոգ գգեստներ կզգեցուցանեն, և նորա զրդեանքներն այրել կըցանկայ իւր ներկայութեանը թերեւս փորձոյ համար՝ մեզ անստոյգ է. այս տխուր հրամանն կշարժէ. կխռովէ սուտ աղքատի սիրտն, քանզի իւր սէրն և սիրտն նորանու մ կաշկանդած էր, ըստ աւետարանին. ուստի ընդգրկել կսկսի իւր քուրձըն. թշուառի այս ընդգրկումն սպասաւորաց կարծեացն տեղի տալով՝ կփութան այցելել նորա հագուստն, չորս Էմիրիալ կգտանեն, զորս իրեն տալով՝ վերստին կհրամայուի այրել. բայց ինչ, միթէ պիտի ընդունէր հանգերձի այրումն՝ երբ իւր բոլոր սիրտն նորա հետ պիտի այրուէր, ոչ բնաւ. վասն որոյ կրկին որոնել կհրամայուի, և նորա կատարելով անընդմիջապէս՝ տան և ութն պարսից Թուման ևս կգտանեն, զորս տեսանելով՝ (Նայիր վարայն) և սաստկապէս դանակոծելով կնախատէ զայն և իւր զրդեանքներն վերստին զգեցուցանել տալով նորան՝ կարձակէ:

Նոր տեսարան զուարճալի՝ վասնզի մուրացկանութեան հնարքներն մին կերպն՝ որ Յակօք Հայրապետէն մինչ ցարդ կորած էր, այսօր յարութիւն կառնէ՝ ըստ որում երկու անձինք ի հեռուստ մեծ աստիճան ոմն տիկին Նշմարեալ, նորանցից մին մեռեալ ծպտելով կպառկէ մին պողպատեւանի (բաղկալ) խանութի առջև, իսկ միւսն լալ և ողբալ կսկսի. աղնիւ տիկինն մերձենալով՝ նոցա

ողբոյ պատճառն կհարցնէ, և պատասխան կընդունէ զթաշարժ բանիւք, «եղբայրն իմ կնքելով իւր կեանքն սովու սաստկութեանն՝ կրկին տրտմութեան տակ ենթարկեց զիս զթշուառս» Տիկին, կասէ կենդանին, մի՞ զի անիրաւ մահն զրկեց զիս նորա յեղբայրական սիրոյն և ի սիրալի խօսակցութենէ, քանզի նա էր իմ մխիթարութիւնս և նա կափոխէր զիս սովու սաստկութենէ, երկրորդ զի կարողութիւնս չի ներում ինձ նորա թաղման հանգէսն և պատանի պիտոյքն, հօգայոյ. այս, զրթաշարժ և աղէկէզ խօսքերէն, ողորմութեան եռանդուն սէրն կարթնանայ աղնուհեջոյ սրտումն, կհրամայէ պողպատեւանին որ նորա գիտութեամբ կատարուի նորա թաղման հանգէսն և պատանի պիտոյքն, որոյ ծախքն վճարել կխոստանայր. բայց մերժողական պատասխան կընդունի աղնուհեջոյ տիկինն, քանզի պողպատեւանն նոցա խորամանկութեանցն ականատես և յառաջագոյն տեղեակ իսկ էր. նորա հրաժարման պատճառն կհարցնուի և նա բանիւք չկարողանալով նորա պատճառն յայտնել՝ կփութայ զործով ցոյց տալ, վասն որոյ մին խթան առնելով՝ կսկսի խթել սուտ մեռելոյ կողն. որոյ սաստկութեանն իւր տկարութիւնն անանգօր լինելով՝ կոստնու և ի փախուստ կաճապարէ, եւ պողպատեւան խնդամտաբար կսկսի պատասխանել տիկնոջն, «ես ըստ ամենայնի պատրաստ եմ, ձեր հրամանն կատարելոյ տիկին. բայց ահա այս էր իմ՝ ձեր աղնուութեան առջև պատուիրանադանց դատուելու պատճառն, և այսպէս խնդութեամբ կմեկնի տիկինը վերջ տալով տեսարանին:

Գանք այժմ միւս աղքատաց դասին ուշադրութիւն դարձնենք. վասն զի քանի անձինք օրական պարենին կարօտ լինելով՝ և աւագակութեան ու գողութեան պաշտօնն կատարելուց տկար՝ մեռելոց ստորերկրիս գերեզմաններն, կայցելեն, և նոցա պատաններն կկողոպտեն. զոր մեռեալատարք տեսանելով՝ Ատենին կմատնեն զնոսա, ուր արդար դատաստանն նոցա աջ ականջներն հատանելով՝ թող կտայ, որ փողոցներումն շրջին ի գգուշութիւն ամենայն մարդկան:

Աղքատաց պատկերիս մէջ է պարունակվում նա և այն գորութիւնն, որով մահու երկիւղն կթագաւորէ ջրաղացպաններն սրտումն, վասն զի սովալուէ անձինք յամենայն կողմանէ յուսահատեալ լինելով՝ զջրաղացպաններն կխեղդեն նոցա ալիւրն և ցորէնն յափշտակելով:

Նապար Նապարէիէնանց:

Ի Դ. — Բէ՛

ՄԸՀԱՏԵԱԼ ՄՈՒԺՈՒՄԲԱՐՏԻՔ

Գրութիւնիցս քանի օր յառաջ Մուժումբարցի Հայ երիտասարդի մինն Տիկնիսէն վերադարձեալ երասխն անցանելով և իւր երիտասարդա-

կան արիւնիցն դատապարտուելով՝ արքունական պողոտայն կլնողնէ, և կսկսի լըրանց ստորոտով ճանապարհորդել միջոցի համառօտութեան համարեւ. այլ աւաղ. զի ճանապարհի համառօտութեանն փոխանակ՝ իւր կեանքն կը համառօտէ թշուառն, վասն զի մին ձիւնակից խորափտի մէջ ընկղմելով կզրաւէ իւր կեանքը իւր ձիովն հանդերձ, և այնպէս ձիոյ վերայ ստուած կմնայ իրրեւ քարեայ արձան:

Դեռ այդ ցաւալի յօղուածն չվերջացրած ուշադրութիւնը դարձո՞ Թարգոյ ընթերցո՞ղ նոյն գեղջ ընակիչ մի անձի ցաւալի տեսարանն, վասն զի Ղարաւաղիցքն իւր Հայրենիքն վերադարձի ժամանակն (Իլլարի) ասացուած գեղջ մերձակայ լըրին վերայ որ եօթն վերստ հեռի էր իւրեանց դիւղէն՝ ձիւնախառն բքի դիպելով և անկարող լինելով նորա դիմադրութեանն՝ իւր տառատօկովն ծածկուելով՝ կզոհուի նոյն բքին, իւր հետն ևս և իւր երկվարն սովալուկ դազանացն, իսկ բրնձի և այլ պղնձեղինաց բնուն և մի հարիւր վաթսուէն և եօթն մա նեթն օդն խաղաղելէն ետքը՝ ճանապարհորդաց կվեճակի՝ իւր գին միայն իւր ողորմելի ընտանեաց թողլով ի մխիթարութիւն. բայց Աստուած արգարութիւնն շարժելով նորա որբոց վերայ՝ բրնձի միջնորդութեամբն՝ իրեղէնքն կգտնուին. վասն զի թափեալ բրնձի հետքը զհետաքրքիրներն կառաջնորդէ մինչև (Իլլարի) գեղջ գերեզմանոցն, որոյ ասպացուցութեամբ խոստելով զգիւղացիսն և աւտնի մատնութեան երկրիդ և սարսափեցուցանելով զնոսա՝ իրեղէնաց կէսն վերստացան, որ անշուշտ պիտի հարկադրէ զմնացորդն ևս վճարել:

Նապար Նապարէիէեանց:

է Դարե՛ժ:

ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԽՐԻՄՈՒ ԵՒ ՊԵՍՏԱՐԱՊՈՒՅՔԱՆ ՔԱՆԻ ՄԻ ՀՈՒՅԻՈՐ ԾԽԱԿԱՆ ԴՊՐՈՏԱՅ ՆԵՐԿԱՅ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Արարատ պատուական ամսաթերթի էջերուն մէջ ուրախազգաց սրտիւ կարդալով նորանոր Դպրոցաց բացման աւետաւոր լուրը, անոնց անխոտոր կառավարութեան համար յօրինուած կանոնները, տարեկան հարցաքննութեան ժամանակ տեսնուած յառաջագիմութիւնը, ընականապէս ամենայն ուսումնասէր հայը նոր եռանդ մի կզգայ ի սրտի իւր քաղաքի Դպրոցին վերայ աչք դարձնել և քննողական անաչառ տեսութեամբ հաւասարելով իւր Դպրոցին դրութիւնը ուրիշ ազգային նոյնպիսի Դպրոցաց հետ՝ ջանալ փոյթեաւանդն ոգւով նոր ի նորոյ բարեկարգելու զայն

և գովելի նախանձաւորութեամբ ըստ չափու նիւթական կարեաց Դպրոցին՝ պէտք եղած ուսումնական ու տնտեսական փոփոխութիւնները ընելու. վասն զի ո՛ր և իցէ ազգային կամ օտարազգի Դպրոցներ միշտ նոյն դրութեան ու կառավարութեան կերպը յամառաբար պահպանելով չէ՛ որ յառաջագէ՛մ զարգանալու միջոց ունեցած են, հապա հետ զհետէ նորանոր բարեկարգ փոփոխութեանց ենթարկուելով կարողացած են իւրեանց իրական նշանակութիւնն լաւ հասկանալ ու կատարել:

Ինչպէս որ դասատուութեան կերպը զգալի կերպով կդիւրանայ նոր եղանակաւ յօրինուած դասադրոց ի լոյս ելնելով և իմաստուն գործադրութեամբ, նոյնպէս նա և Դպրոցաց նիւթական ու բարոյական կառավարութեան եղանակը ի լաւ անդր կփոխուի հոգաբարձուաց հմուտ գործաւ նութեամբն, ու զլեւաւորապէս անշահասէր դործունէութեամբ: Ասկից ալ կհետեի որ ազգային Դպրոց մի այն ժամանակ միայն կարող է ազատուել իւր հինաւուրց կապանքներէն ու սեթեւեթեալ՝ դրութենէն երբ դպրոցի մը անսայթաք կառավարութեան զլեւաւոր շարժառիթը, որ է դրամադրութիւն ի լոյս կենէ և քաղաքի մը հասարակութեան ընդհանուրին առջև կպարզուին Դպրոցի կառավարութեան համար նշանակուած զբաղման արդիւնները մանրամասն հաշուատեսութեամբ:

Դիտելու արժանի բան է որ մեր ազգին ամենայն հայաբնակ քաղաքաց Դպրոցներուն ինչպէս որ հաստատութեանը սկզբնապատճառ կլինին դիւղի մը կամ քաղաքի մը մէջ քանի մի խօսքի տէր իշխաններ, նոյնպէս և անոնց շուտով փափուելուն նոյն անձինքը կարճ միջոցի մէջ պատճառ կուտան իրենց անհեռատես ու շահախնդիր կառավարութեան շնորհիւ. վասն զի նորահաս տառ Դպրոցին վերայ ի բացման նոյն անձինքը հոգաբարձու նշանակուելով՝ ի հարկէ ի շնորհուկըս հարստութեան՝ այնպիսի անթափանցելի վարագործով կըրծապատեն նորա տնտեսական կառավարութիւնը հասարակութեան առջև, և այնպէս անմատչելի կընեն Դպրոցին դռները միջակ կարգի ու աղքատ մարդկանց համար, որ շուտով